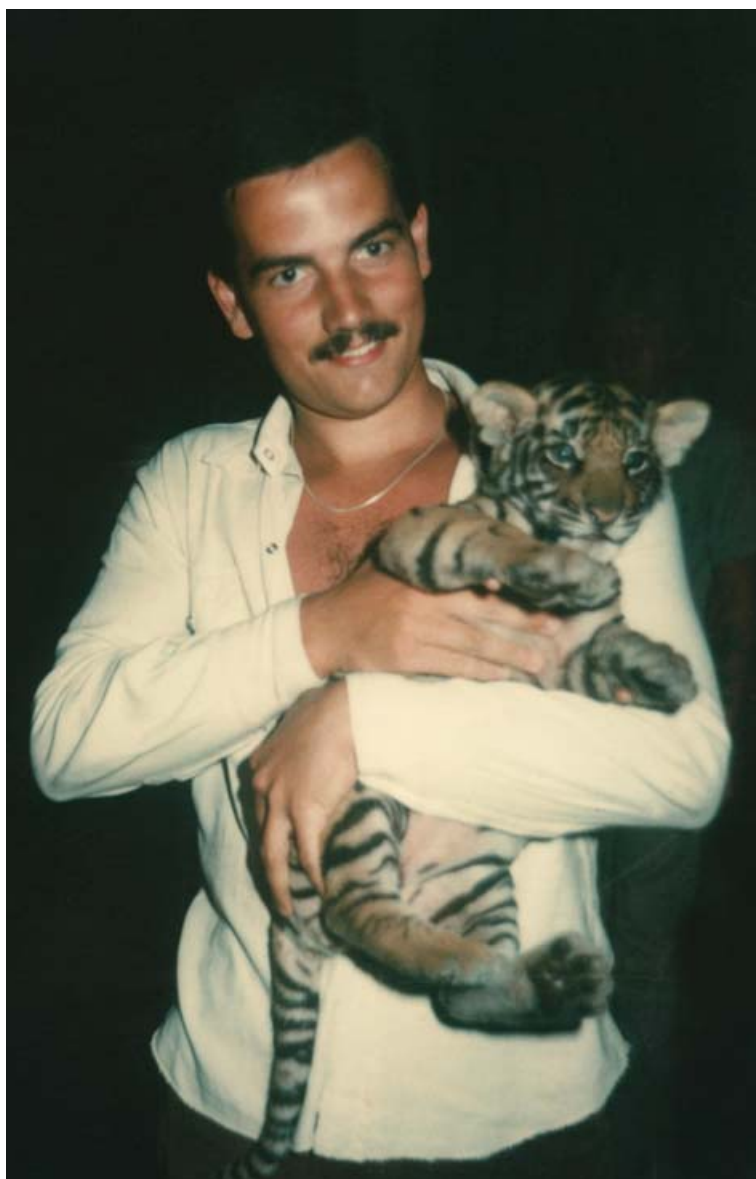


Ovaj naslov nije namjenjen sadržaju uzgoja pasa u smislu parenja jedinki i analize njihovih predaka ili analize izložbenog potencijala, već mu je smisao da svim uzgajivačima približi istinski razlog uzgajanja s ljubavlju, a ne uzgajanja u komercijalne svrhe ili zadovoljavanje vlastite taštine ili zamjenu za vlastite životne neuspjehe.

Možda ovaj članak probudi u nekim uzgajivačima pravu ljubav koju su zatomili u ovom grubom, surovom svijetu s istaknutim materijalnim vrijednostima te im pomogne da sami sebi daju iskreni odgovor zašto uzgajaju.

Nije suvišno naglasiti kako se u zadnje vrijeme uzgaja previše pasa, nekontrolirano i iz posve drugih, različitih razloga od onih s ljubavlju prema prirodi i prema životinjama.

Ukoliko promatramo godišnje brojke registracije štenaca i "divlji" uzgoj svih onih drugih i to usporedimo sa sve većim porastom negativnih stavova našeg okruženja prema psima, posebice nekih pasmina, a sve manjim životnim prostorom koji nam stoji na raspolaganju za naše četveronošce, postavlja se pitanje gdje uopće pronaći "dobar dom" i razumne ljudi za sve te štence?



Pripremio: **Mladen Ercegović, kinološki sudac**

Uzgoj pasa

"ODGOVORNOST" je ključna riječ za definiciju uzgajivača. Tko nije svjestan odgovornosti koju snosi pri dobrom udomljavanju štenadi, taj se treba odreći uzgajivačkih ambicija ili se usmjeriti na živa bića koja ne zahtijevaju toliko od svog životnog okruženja, od ljudi, od obitelji i prostora.

Eberhard Trumler, poznati stručnjak koji se bavi proučavanjem ponašanja, jasno i potpuno nedvosmisleno konstatira:

"Načelno svatko sebe može nazvati uzgajivačem, tko svoju ženku spari sa mužjakom."

Doktor Hauck, bivši velikan austrijske kinologije, kategorički zahtjeva:

"Najvažnija obveza uzgajivača je održavanje životne sposobnosti jedne pasmine."



Mladen Ercegović, 2000. godine

Svaki put, konstantno već više od dvadeset godina me užasava nepromišljenost kojom se poduzimaju sumnjiva parenja samo da bi se dobio "vrhunski" izložbeni pas. Još gore od toga je kada se pri odabiru mužjaka daje prednost svim ljudskim manama poput: tko je vlasnik parnjaka, kako se zove parnjak, kolika je cijena parenja i ostalo, samo ne odgovor odgovara li taj mužjak mojoj ženki da bi se dobilo zdravo leglo u svim segmentima prirode. Uzgajivačke neuspjehe u principu plaćaju vlasnici tako uzgojenih pasa, a na kraju i neodgovorni prodajivač, ali prave žrtve svega su poremećeni i nezdravi psi čiji je život već u početku teško opterećen. Prvi osnovni uvjet za dobrog uzgajivača je potpuna odgovornost za svakog pojedinačnog psa koji nastane njegovom voljom. Ova veza ne završava sretnom prodajom, već mora i dalje postojati prema toj životinji. Svaki pas bi trebao uvijek i bez izuzetaka vratiti se svom uzgajivaču ukoliko ne živi u dobrom okruženju, a uzgajivač za to mora biti spreman i imati sve uvjete da isto može ispuniti. Od kada uzgajam pse potrudio sam se uvijek prije prodaje informirati o uvjetima života za štene, ali mi se dogodilo i da sam bio prevaren poput jednog od zadnjih slučajeva u kojemu je pas iz mog uzgoja u šestoj godini života napušten od svog vlasnika i na kraju eutanaziran. Drugi dio odgovornosti je da uzgajivač detaljno prouči, informira se i zatraži pomoć prije nego što odluči pri odabiru pasa za daljnji uzgoj. Takav odabir nije uvijek lagan. On jasno uključuje da sve prostorne i životne predispozicije za uzgoj moraju biti ispunjene i osigurane. To znači da psi ne mogu i nesmiju biti na lancu, u svinju ili kojekakvim štalama, nekvalitetno hranjeni, držani u lošim higijenskim uvjetima i drugo. Pravi uzgajivač mora imati osiguran prostor (uredan i pros-

tran), osiguranu egzistenciju, financijski neovisan, što znači da za uzgoj pasa nema za cilj zaradu pod svaku cijenu. Tu je još jedan problem koji je duboko u ljudskoj prirodi, a također za uzrok ima poplavu velikog broja štenadi. Ljudi previše "ljudski" razmišljaju, oni stalno prenose emocije iz našeg svijeta u svijet pasa. Rijetko koji vlasnik psa vjeruje stručnjaku koji navodi, a na temelju znanstvenih i bioloških istraživanja, ne postoji bilo kakav povod kako bi se njegov pas morao razmnožavati. Kada pokušam objasniti nekom vlasniku da njegov mužjak nije prikladan za uzgoj, njegova reakcija nije ništa manje negativna nego kada bi se dovelo u pitanje sumnje njegove potencije. Znam vlasnike pasa čiji su mužjaci, nepogodni za uzgoj, unazadili mnoge generacije, a neki čak unazadili i cijelu pasminu. Niti jedno putovanje im nije predaleko jer voze mužjaka do ženke i niti jedna ženka im nije nepovoljna jer po njihovom mišljenju to

baš njihovom mužjaku treba i odgovara, a novčani aspekt je tu na žalost najbitniji. Sve to nema nikakve veze sa istinskim uzgojem pasa. Nedostaju razum i objektivnost, a možda u najgorem slučaju je potrebna i pomoć psihijatra. Istu situaciju nalazimo i kod shvaćanja kako bi ženka trebala bar jednom u svom životu imati potomke. Prije više desetaka godina je naučno dokazano, a i dan danas se dokazuje, da se tumor maternice, izrasline, piometra, tumor dojke ili nešto drugo ne pojavljuje u većem broju ženki koje nisu imale potomstvo nego u onih koje su imale potomstvo.

ALI DJECA!

Djeca žele da imaju male bebe. To je dobro u smislu odgoja djeteta, kako bi rasli uz ljubav prema životinji, ali pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti za odabir životinje (to ne mora uvijek i odmah biti pas), ako je pas, treba odabrati pasminu prema mogućnostima i želja djece da imaju psa nikako ne smije postati osnova za uzgoj. Uzgoj pasa ili uzgoj nekih drugih životinja je ozbiljna odluka, a ne trenutnačn hir ili igra. Za to je potrebna velika ljubav prema životinjama, sposobnost za suosjećanje i odgovornost, a pritom uzgoj znači često mnogo posla i novčano žrtvovanje. To uvijek morate imati na umu i ne zavaravati se kako će Vas uzgoj pasa izvući iz životnih problema, jer tako činite još veću štetu i sebi i nažalost životinjama koje nisu ništa krive i koje ne mogu donositi odluku o svojim sudbinama. Većinski broj pasmina u svom nastanku i povijesti može zahvaliti na sposobnostima nekolicine uzgajivača. Velika imena među uzgajivačima su odlučujući faktor za dobrobit jedne pasmine. Potrebna je neiscrpna energija, mašta i materijalna predispozicija da bi se vlastitim uzgojem stavio naglasak na neku pasminu. Kada proučimo kinološke zapise u zadnjih sto godina možemo kod skoro svake pasmine zapaziti da su se nove i za budućnost orijentirane ideje u kinološkim organizacijama mukotrpno sprovodile, a često i bez uspjeha, jer nepovjerenost prema novinama se vuče kao neprekidna nit kroz kinološku povijest. Možemo skoro tvrditi kako su neki uzgajivači imali inova-



PARIS, iz linijskog uzgoja, prodana u Finsku

tivne ideje, borili se protiv najvećeg mogućeg otpora i bili izloženi riziku raznih sankcija.

Navedimo i primjer: Raymond Oppenheimer (*Ormandy Bull Terriers*) je kao jedan od prvih uzgajivača uočio da će čisto bijeli uzgoj bull terijera dugoročno dovesti do oštećenja ove pasmine, raznih bolesti i značajnih gubitaka u kvaliteti pasmine. Prijetnjom da će napustiti klub i da će kao utjecajan uzgajivač ići svojim putem, postigao je cilj. Tada zastupana "ideja" da se obojeni bull terijeri isključe iz uzgoja je malim brojem većinskih glasova ipak poništena. Budućnost pasmine tada je bila spašena. Korištenjem obojenih bull terijera došlo je do pozitivnog odgovora, zdravlje i kvaliteta pasmine su bili na dobiti. Danas niti jedan uzgajivač bull terijera neće doći na suludu ideju da cijeli svoj uzgoj i liniju temelji na samo bijelim psima. Postoji još jedan primjer gdje je gospodin Oppenheimer očitao lekciju svojim kolegama kada je za uzgoj koristio psa imena "Bar Sinister", s očitom manom, i taj pas je postao značajan rasplodnjak, za razliku od ostalih koji su koristili njegova dva brata - oni su potomcima upravo prenijeli mane "Bar Sinistera". Ti uzgajivači, koji su parili s braćom i izbjegavali "Bar Sinistera", uskoro su pali u uzgoju i upali u zamku parenja protiv mana, a ne parenja za vrline. Ovdje se radilo samo o potpunom neshvaćanju genetskih pravila nasljeđivanja. Nauka o genetici je u zadnjih četrdeset godina toliko napredovala da je postala neophodna za svaki ozbiljan uzgoj pasa. Genetika je nezaobilazno područje i zato je neophodno poznavati njena pravila i pratiti njen razvoj jer u koliko se koriste za uzgoj životinje sa nasljednim bolestima ili karakternim manama jedna cijela pasmina može biti oštećena tijekom samo nekoliko godina za iduća desetljeća.

Svaki uzgajivač treba znati da uzgaja pse za ljude i za život u ljudskoj zajednici i okruženju, a ne za kinološkog suca, dakle uzgojeni štenci u prvom redu moraju biti zdravi, ma kakvog god eksterijera oni bili.

Kod svakog uzgoja postoje promašaji i neuspjesi. U određenim linijama javljaju se i veće genetske mane koje treba rigorozno suzbijati - takve greške se često prešućuju jer se neki uzgajivači boje da će im naštetiti reputaciji i tako dati povod konkurenciji da likuje. Da bi bili na pravom putu, koristite usluge stručnih ljudi sa iskustvom, uspjesima i neuspjesima i ne izbjegavajte stručna tijela Hrvatskog kinološkog saveza. Potrudite se što više naučiti iz raznih općih kinoloških literatura, ali i stručnih pasminskih literatura.

Da, znam, kada ovo pročitate pomislit ćete - pa sve se svodi na novac bez kojega, istina je, ništa ne možete, ali ima i druga istina, a to je ljubav prema prirodi i životinjama. Siguran sam da većina tu ljubav posjeduje i ne dozvolite da Vam materijalne vrijednosti zatome ono što je u čovjeku najvrijednije. Oni koji to ne mogu, neka se ne upuštaju u uzgoj. 🐾



BITTER, iz outcross uzgoja



SPEED, iz linijskog uzgoja